

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska - Bluszcz

BK-VII.0520.133.2025
Warszawa, 25 kwietnia 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,
przekazuję odpowiedź na interpelację nr 8749, skierowaną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana Posła Jacka Tomczaka *w sprawie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego, organu działającego przy Ministrze Sprawiedliwości, pracującej nad nowelizacją Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.*

Ad 1

Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego (w dalszej treści: „Komisja Kodyfikacyjna” lub „Komisja”) już przedstawiła projekty zmian w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Projekty aktów normatywnych opracowanych przez Komisję znajdują się na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego. Są to w szczególności:

- projekt ustawy z 2 października 2024 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, którego celem jest przywrócenie zgodności polskiego prawa z postanowieniami Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r.;
- projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, dotyczący nowelizacji art. 112¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, którego celem jest dostosowanie do potrzeb dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej zasad

współdzielenia między rodziców oraz osoby sprawujące pieczę zastępczą obowiązków i praw wynikających z władzy rodzicielskiej.

Komisja Kodyfikacyjna opracowała też między innymi założenia do reformy funkcjonowania opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów (OZSS) oraz założenia do reformy przepisów postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, a także liczne opinie do projektów zmian w prawie rodzinnym.

Z efektami prac Komisji można się zapoznać pod tym adresem:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/komisja-kodyfikacyjna-prawa-rodzinnego2>

Warto zaznaczyć, że Komisja, działając w kilku zespołach problemowych, opracowuje kolejne niezbędne, rozległe projekty nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (znajdujące się na różnych etapach), a rezultaty tych działań sukcesywnie umieszczane są na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości pod ww. adresem.

Ad 2

Przewodnicząca Komisji Kodyfikacyjnej, dr hab. prof. UW Magdalena Szafranek wraz z Dyrekcją Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich w Ministerstwie Sprawiedliwości (DSRiN) kilkakrotnie (16 października 2024 r., 5 grudnia 2024 r. oraz 5 marca 2025 r., zaś 26 marca 2025 r. – wyłącznie Dyrekcja DSRiN) organizowała i uczestniczyła w spotkaniach z przedstawicielami organizacji rodzicielskich (z przedstawicielami Strajku Ojców oraz przedstawicielkami organizacji matek samodzielnie wychowujących dzieci).

Również członkowie Kierownictwa Ministerstwa Sprawiedliwości spotkali się z przedstawicielami organizacji rodzicielskich. Odbyłam takie spotkania w kwietniu i wrześniu 2024 r. Natomiast Dyrektor Generalny Urzędu Pan Wojciech Kutyla 16 maja 2024 r. spotkał się z protestującymi ojcami.

Warto podkreślić, że Komisja Kodyfikacyjna w trakcie prac nie prowadzi konsultacji społecznych w rozumieniu konsultacji publicznych przeprowadzanych w toku rządowego procesu legislacyjnego. Komisja zapoznaje się natomiast na bieżąco z kierowanymi do niej wnioskami i postulatami legislacyjnymi.

Informacja o możliwości bezpośredniego kierowania korespondencji do Komisji znajduje się pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/komisja-kodyfikacyjna-prawa-rodzinnego2>

Zamieszczane na wskazanej stronie przez Komisję dokumenty w postaci projektów aktów prawnych, opinii, stanowisk czy założeń mogą, a wręcz powinny, stanowić asumpt do publicznej dyskusji o kierunkach rozwiązań proponowanych przez Komisję.

Ad 3

Skład Komisji Kodyfikacyjnej został podany pod wskazanym adresem:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/komisja-kodyfikacyjna-prawa-rodzinnego2>

Ad 4

Komisja Kodyfikacyjna 17 grudnia 2024 roku powołała Zespół problemowy do spraw pieczy współdzielonej, którego zadaniem jest dokonanie analizy aktualnego stanu prawnego w zakresie przepisów o władzy rodzicielskiej oraz przedstawienie propozycji dotyczących wprowadzenia unormowań regulujących pieczę współdzieloną. Zdefiniowanie tego sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej przez oboje rodziców da sądom rodzinnym i rozwodowym bezpośrednią podstawę prawną do jej stosowania i orzekania.

Stanowisko kierunkowe Komisji Kodyfikacyjnej w tej sprawie wraz z propozycją przepisów ją normujących zostało opublikowane:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/stanowiska-komisji-kodyfikacyjnej-prawa-rodzinnego>

Ad 5

Ministerstwo Sprawiedliwości, dostrzegając problem zagrożenia dobra dziecka w postaci nadużywania praw przez jednego z rodziców w celu izolacji dziecka od drugiego rodzica, prowadzi prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.

Projekt obejmuje nowelizację przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w sprawach o kontakty z dzieckiem, wykonywanie kontaktów z dzieckiem oraz w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, w tym także prowadzonych na podstawie konwencji haskiej dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę.

Projektowane zmiany mają na celu usprawnienie i przyspieszenie odebrania dziecka od osoby nieuprawnionej oraz pozyskanie narzędzi umożliwiających bezzwłoczne i efektywne przymusowe odebranie dziecka, gdy zobowiązany nie wykonuje nałożonego na niego obowiązku. W szczególności rozważana jest zmiana sankcji z nakazu zapłaty sumy pieniężnej płaconej na rzecz uprawnionego rodzica na sankcję w postaci grzywny, która byłaby płacona na rzecz Skarbu Państwa.

Analizowane jest również wprowadzenie sankcji karnej w związku z uchylaniem się od wykonania orzeczenia sądowego ustalającego kontakty z dzieckiem, przy tym ta propozycja została skierowana do Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego w celu wydania stosownej opinii. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego negatywnie zaopiniowała takie rozwiązanie.

Ponadto Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego przyjęła założenia reformy dotyczącej przepisów postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych. Celem założeń jest zaproponowanie przepisów postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych na poziomie ustawowym, a także zmian w obowiązujących regulacjach prawnych. Zauważono bowiem potrzebę odrębnego i kompleksowego uregulowania postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, tak

aby określały one zakres i cele tego postępowania, właściwości rzeczowej sądu, organów wykonawczych, właściwości miejscowej sądu oraz kuratora jako organu wykonawczego, przebiegu postępowania wykonawczego z doprecyzowaniem (a czasem ukształtowaniem na nowo) czynności tego postępowania, kompetencji poszczególnych organów wykonawczych oraz praw i obowiązków uczestników, czynności kuratora w postępowaniu wykonawczym, poprzez ich skonkretyzowanie, ujednolicenie i usystematyzowanie z uwzględnieniem charakteru i celu realizowanych działań i podejmowanych czynności oraz określenie czynności i przebiegu postępowania wykonawczego charakterystycznych dla konkretnych kategorii spraw, z uwzględnieniem ich specyfiki i celów.

Projekt przepisów stanowiących założenia do przepisów postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych został udostępniony:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/zalozenia-reformy-dotyczacej-przepisow-postepowania-wykonawczego-w-sprawach-rodzinnych-i-opiekunczych>

W Ministerstwie Sprawiedliwości opracowano wzór bezpiecznej procedury realizacji przymusowego odebrania dziecka podlegającego władzy rodzicielskiej lub pozostającego pod opieką. Opracowane wytyczne stanowią efekt ścisłej współpracy różnych resortów i instytucji, w tym Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Komendy Głównej Policji i Krajowej Rady Kuratorów.

Czynność przymusowego odebrania dziecka w celu przekazania go osobie uprawnionej ma na ogół trudny przebieg, wymagający profesjonalnego przygotowania ze strony kuratora sądowego oraz osób udzielających mu pomocy w realizacji czynności. Stąd narodziła się potrzeba sporządzenia wytycznych, które bez zmiany obowiązujących przepisów prawnych wskazują, jak należy przygotować się do tej czynności, by przeprowadzić ją w sposób bezpieczny dla dziecka i pozostałych osób, które są zaangażowane w jej realizację.

W wyniku wielostronnych uzgodnień sporządzono dokument – wytyczne dla kuratorów sądowych i zalecenia dla psychologów, który został podpisany w szerokim gronie sygnatariuszy w siedzibie Ministerstwa Sprawiedliwości 16 kwietnia 2025 r.

Ad 6

Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego nie planuje prac legislacyjnych w zakresie podwyższenia sankcji dla rodzica fałszywie oskarżającego drugiego rodzica. Ta problematyka pozostaje poza zakresem właściwości Komisji.

Warto dodać, że przestępstwo fałszywego oskarżenia, określone w art. 234 Kodeksu karnego, jak również złożenie fałszywego zawiadomienia o przestępstwie określone w art. 238 k.k. oraz składanie fałszywych zeznań określone w art. 233 k.k. to czyny zabronione, które są ścigane z oskarżenia publicznego.

W związku z tym organy postępowania, w przypadku uzyskania informacji o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia takich czynów zabronionych, są zobowiązane do wszczęcia postępowania w takiej sprawie z urzędu.

Przestępstwo fałszywego oskarżenia jest zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat, przestępstwo złożenia fałszywego zawiadomienia o przestępstwie grzywną, karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności do lat 2, natomiast za przestępstwo złożenia fałszywych zeznań przewidziana została kara pozbawienia wolności w granicach od 6 miesięcy do 8 lat.

W rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (UD 153) przewidywana jest racjonalizacja wysokości ustawowego zagrożenia za przestępstwo złożenia fałszywych zeznań: planowana kara za czyn z art. 233 § 1 k.k. ma być orzekana w granicach od 3 miesięcy do 5 lat.

Ad 7

Ministerstwo Sprawiedliwości nie planuje wprowadzenia jawności badań Opiniodawczych Zespołów Sądowych Specjalistów dla stron oraz zobowiązania biegłych do wydawania indywidualnych opinii. Jednakże w ramach prac prowadzonych przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego 10 września 2024 roku został powołany Zespół

problemowy do spraw reformy Opiniodawczych Zespołów Sądowych Specjalistów (dalej: OZSS). Jego zadaniem jest opracowanie opinii dotyczącej reformy funkcjonowania OZSS, w szczególności w zakresie zmian w treści ustawy z 5 sierpnia 2015 roku o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów oraz przedstawienie koncepcji tej reformy i propozycji normatywnych w tym zakresie. Na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości opublikowane zostały założenia reformy dotyczące funkcjonowania OZSS:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/zalozenia-reformy-dotyczacej-funkcjonowania-ozss>

Ad 8

Ministerstwo Sprawiedliwości nie planuje wszczęcia prac legislacyjnych w zakresie wprowadzenia terminów zawitych dla wydania postanowień zabezpieczających, odnoszących się wyłącznie do stron postępowania. Niezależnie od powyższego, resort dostrzega opóźnienia sądów związane z rozpoznaniem wniosków o wydanie zabezpieczenia, które stanowią element obciążeń systemowych sądownictwa rodzinnego. Aby przyspieszyć rozpoznawanie spraw w sądach rodzinnych, planowane jest chociażby umożliwienie asesorum orzekania w wydziałach rodzinnych, czy też wprowadzenie procedury pozasądowych rozwodów przed kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego dla małżonków niemających wspólnych małoletnich dzieci.

Ad 9

Informacje statystyczne, dotyczące postępowań sądowych w sprawach rodzinnych i nieletnich są zbierane za pośrednictwem sprawozdań MS-S16/18 oraz w sprawach rodzinnych w drugiej instancji za pośrednictwem sprawozdania MS-S1 w sprawach cywilnych w sądach okręgowych.

Sprawozdanie MS-S16/18 przedstawia bardzo szeroki wolumen informacji na temat postępowań rodzinnych w sądach powszechnych w zakresie: władzy rodzicielskiej (liczba spraw załatwionych o pozbawienie, zawieszenie, ograniczenie władzy rodzicielskiej oraz liczba małoletnich, których sprawa dotyczy, liczba ojców i liczba matek, którzy złożyli wnioski o powierzenie władzy rodzicielskiej), kontaktów z małoletnim, umieszczenia

w rodzinie zastępczej, stanu kart Opm, umieszczenia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, przysposobienia, prawomocnie orzeczonych alimentów.

Ministerstwo Sprawiedliwości cyklicznie (w III kwartale danego roku) przeprowadza przegląd zawartości merytorycznej formularzy statystycznych (potocznie zwany „Audytem formularzy statystycznych”), którego celem jest zidentyfikowanie nowych potrzeb pozyskania informacji statystycznych istotnych z punktu widzenia komórek merytorycznych, także pod względem potrzeb analitycznych Kierownictwa Resortu.

W ramach ubiegłorocznego przeglądu prowadzono konsultacje m.in. w zakresie wzorów formularzy oraz pozyskiwania danych do wypełnienia sprawozdania z oceny Rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111 z 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę, a także problematyki dotyczącej konieczności kontynuacji gromadzenia danych co do spraw uprowadzeniowo-opiekuńczych na podstawie Konwencji haskiej z 1980 r.

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/